

**UCHWAŁA
RADY PAŃSTWA**

z dnia 6 lipca 1983 r.

w sprawie wytycznych do działalności społecznych inspektorów pracy.

(M.P. z dnia 9 lipca 1983 r.)

Na podstawie art. 23 ust. 2 ustawy z dnia 24 czerwca 1983 r. o społecznej inspekcji pracy (Dz. U. Nr 35, poz. 163) Rada Państwa uchwała, co następuje:

§ 1. Ustala się wytyczne do działalności społecznych inspektorów pracy, stanowiące załącznik do uchwały.

§ 2. Państwowa Inspekcja Pracy zorganizuje niezbędną pomoc dla związków zawodowych w zakresie szkolenia inspektorów pracy i podejmie wydawanie odpowiednich materiałów informacyjno-metodycznych.

§ 3. Główny Inspektor Pracy w porozumieniu z Ministrem Pracy, Płac i Spraw Socjalnych ustali wzory zakładowej księgi zaleceń i uwag oraz oddziałowej (wydziałowej) księgi uwag.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

ZAŁĄCZNIK

WYTYCZNE DO DZIAŁALNOŚCI SPOŁECZNYCH INSPEKTORÓW PRACY

§ 1. 1. Społeczna inspekcja pracy jest kierowana przez zakładową organizację związkową.

2. Sprawowanie funkcji społecznego inspektora pracy stanowi służbę społeczną, pełnioną przez pracowników dla zapewnienia przez zakłady pracy bezpiecznych i higienicznych warunków pracy oraz ochrony uprawnień pracowniczych określonych w przepisach prawa pracy.

§ 2. 1. Działalność społecznych inspektorów pracy ma na celu kontrolę przestrzegania obowiązujących przepisów prawa pracy, a w szczególności zawartych w:

- Kodeksie pracy i w przepisach szczególnych oraz
- układach zbiorowych pracy i
- regulaminach pracy.

2. Społeczny inspektor pracy ma prawo przeprowadzania kontroli pomieszczeń i urządzeń zakładu pracy, a także wszystkich miejsc pracy pracowników.

§ 3. Realizując zadania określone w ustawie z dnia 24 czerwca 1983 r. o społecznej inspekcji pracy (Dz. U. Nr 35, poz. 163) społeczni inspektorzy pracy powinni:

- 1) w zakresie bezpieczeństwa pracy skupiać swoje oddziaływanie na eliminowaniu zagrożeń, które są przyczyną wypadków przy pracy i chorób zawodowych, a których likwidacja lub ograniczenie przyniesie trwałą poprawę warunków pracy; w szczególności powinni kontrolować:
  - a. przestrzeganie wymogów technologicznych pod względem bezpieczeństwa pracy, postanowień dokumentacji techniczno-ruchowej oraz instrukcji obsługi maszyn,
  - b. wyposażenie maszyn u urządzeń technologicznych w osłony i urządzenia zabezpieczające oraz sprawność i przydatność tych osłon i urządzeń podczas ruchu,
  - c. stan urządzeń energetycznych i skuteczność działania ochron przeciwporażeniowych,
  - d. wyposażenie pracowników w sprawny sprzęt ochron osobistych,
  - e. przestrzeganie przez pracowników przepisów i zasad bezpieczeństwa pracy,

-
- 2) w zakresie higieny pracy kontrolować:
    - a. zapewnianie pracownikom, zgodnie z obowiązującymi przepisami: szatni, pomieszczeń do spożywania posiłków, urządzeń higieniczno-sanitarnych odpowiednich do rodzaju pracy i liczby osób,
    - b. przestrzeganie norm higienicznych, a w szczególności dotyczących substancji szkodliwych, zapylenia, hałasu, wibracji, mikroklimatu i oświetlenia,
    - c. wydawanie przysługujących na określonych stanowiskach pracy środków odżywczych, napojów i środków higieny osobistej,
    - d. poddawanie pracowników obowiązkowym badaniom profilaktycznym oraz ważność orzeczeń lekarskich stwierdzających brak przeciwwskazań do zatrudnienia na danym stanowisku pracy pracowników zatrudnionych w uciążliwych i szkodliwych warunkach dla zdrowia,
  - 3) w zakresie prawnej ochrony pracy kontrolować w szczególności przestrzeganie przepisów dotyczących:
    - a. skróconego czasu pracy wprowadzonego ze względu na uciążliwe lub szkodliwe warunki pracy,
    - b. ochrony pracy kobiet i młodocianych, zwłaszcza czy osoby te nie są zatrudnione przy pracach im wzbronionych, a czas pracy jest zgodny z przepisami prawa pracy,
    - c. ustalania przyczyn i okoliczności wypadków przy pracy,
    - d. świadczeń pieniężnych z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz świadczeń należnych z układów zbiorowych pracy.

§ 4. 1. Grupowy społeczny inspektor pracy obejmuje swoją działalnością pracowników komórki organizacyjnej, w której został wybrany, realizując odpowiednio zadania określone w § 3.

2. W razie stwierdzenia naruszeń przepisów, grupowy społeczny inspektor pracy informuje o tym bezpośredniego przełożonego, czyniąc jednocześnie stosowny zapis w oddziałowej (wydziałowej) księdze uwag.

§ 5. 1. Oddziałowy (wydziałowy) społeczny inspektor pracy obejmuje swoją działalnością oddział (wydział), realizując odpowiednio zadania, o których mowa w § 3, na podstawie planu pracy.

2. Na podstawie ustaleń własnych bądź grupowego społecznego inspektora pracy oddziałowy (wydziałowy) społeczny inspektor pracy informuje kierownika oddziału (wydziału) o stwierdzonych uchybieniach i naruszeniach, czyniąc jednocześnie stosowny zapis w oddziałowej (wydziałowej) księdze uwag.

3. W razie stwierdzenia naruszeń, których usunięcie należy do kompetencji kierownika zakładu pracy, oddziałowy (wydziałowy) społeczny inspektor pracy przedstawia zakładowemu społecznemu inspektorowi pracy wnioski w sprawie uwag lub zaleceń.

§ 6. Oddziałowi (wydziałowi) i grupowi społeczni inspektorzy pracy składają sprawozdania zakładowemu społecznemu inspektorowi pracy z realizacji swoich planów pracy.

§ 7. 1. Zakładowy społeczny inspektor pracy prowadzi działalność na podstawie planu pracy zatwierdzonego przez zakładową organizację związkową.

2. W planie pracy, o którym mowa w ust. 1, należy określać zamierzenia związane z kontrolą poszczególnych zagadnień ochrony pracy, organizacją społecznych przeglądów warunków pracy, rodzajem i częstotliwością kontroli przeprowadzanych przez poszczególnych społecznych inspektorów pracy oraz z przygotowaniem ocen wraz z wnioskami, które będą przedstawiane zakładowej organizacji związkowej.

§ 8. Zakładowy społeczny inspektor pracy organizuje i kieruje działalnością oddziałowych (wydziałowych) i grupowych społecznych inspektorów pracy oraz zatwierdza plany pracy oddziałowych (wydziałowych) społecznych inspektorów pracy.

§ 9. Zakładowy społeczny inspektor pracy realizuje zadania, o których mowa w § 3, a ponadto:

- 1) sprawdza rozpatrywanie uwag wpisywanych przez oddziałowych (wydziałowych) i grupowych społecznych inspektorów pracy do oddziałowych (wydziałowych) ksiąg uwag, w razie stwierdzenia niewłaściwego stosunku do uwag, informuje kierownika zakładu pracy i zakładową organizację związkową bądź wydaje odpowiednie zalecenie,

-
- 2) czuwa nad wykonaniem zaleceń, decyzji i nakazów organów nadzoru i kontroli nad warunkami pracy, a w razie ich niewykonania zawiadamia te organy,
  - 3) organizuje szkolenie oddziałowych (wydziałowych) i grupowych społecznych inspektorów pracy,
  - 4) występuje z pisemnymi wnioskami o przeprowadzenie kontroli do inspektora pracy Państwowej Inspekcji Pracy w sprawach zagrożenia życia i zdrowia pracowników, a w szczególności zagrożeń związanych z substancjami szkodliwymi, zapyleniem, hałasem lub wibracją, albo w sprawach wymagających specjalistycznej oceny; wnioski takie powinny być uzgodnione z zakładową organizacją związkową.
  - 5) w razie stwierdzenia naruszeń przepisów prawa pracy mających znamiona wykroczenia przeciw prawom pracownika, występuje do inspektora pracy Państwowej Inspekcji Pracy o wszczęcie postępowania; wystąpienie może również dotyczyć przypadków naruszenia przepisów ustawy o społecznej inspekcji pracy oraz niewykonywania zaleceń zakładowego społecznego inspektora pracy, od których nie wniesiono sprzeciwu.

§ 10. 1. Na podstawie ustaleń własnych, oddziałowego (wydziałowego) lub grupowego inspektora pracy zakładowy społeczny inspektor pracy informuje kierownika zakładu pracy o stwierdzonych uchybieniach oraz wydaje zalecenie ich usunięcia w określonym terminie, wpisując jego treść do zakładowej księgi zaleceń i uwag.

2. W razie bezpośredniego zagrożenia mogącego spowodować wypadek przy pracy, zakładowy społeczny inspektor pracy występuje do kierownika zakładu pracy o natychmiastowe usunięcie tego zagrożenia, a w razie niepodjęcia przez kierownika zakładu odpowiednich działań, wydaje zalecenie wstrzymania pracy danego urządzenia technicznego lub robót, zawiadamiając o tym równocześnie zakładową organizację zakładową.

3. Zalecenie, o którym mowa w ust. 2, powinno dotyczyć w szczególności wyeliminowania zagrożeń związanych z wadliwością działania osłon i urządzeń zabezpieczających lub ich brakiem przy maszynach i urządzeniach, możliwością wybuchów, zatruciami, porażeniem prądem elektrycznym przy maszynach, urządzeniach i narzędziach o napędzie elektrycznym, nie posiadających skutecznej ochrony przeciwporażeniowej, pożarami, upadkiem osób z wysokości, niesprawnymi środkami transportowymi mogącymi spowodować wypadek komunikacyjny oraz niesprawnymi urządzeniami ciśnieniowymi i dźwignicami, działaniem substancji promieniotwórczych, wykonywaniem niezgodnie z przepisami i zasadami bezpieczeństwa pracy prac budowlanych, transportowych, przeładunkowych i remontowych,

4. W razie wątpliwości co do stanu zagrożeń, o których mowa w ust. 3, społeczny inspektor pracy powinien zasięgać opinii specjalistów w zakładzie pracy lub organów nadzoru i kontroli nad warunkami pracy.

5. W sprawach, w których zdaniem zakładowego społecznego inspektora pracy nie występuje potrzeba wydania zalecenia, inspektor informuje kierownika zakładu pracy, zapisując stosowną uwagę w zakładowej księdze zaleceń i uwag.

6. W razie wniesienia sprzeciwu przez kierownika zakładu pracy od zalecenia zakładowego społecznego inspektora pracy, nie orzeka się kary grzywny za niewykonywanie tego zalecenia.

§ 11. Zakładowe księgi zaleceń i uwag oraz oddziałowe (wydziałowe) księgi uwag prowadzi się według wzorów określonych przez Głównego Inspektora Pracy.